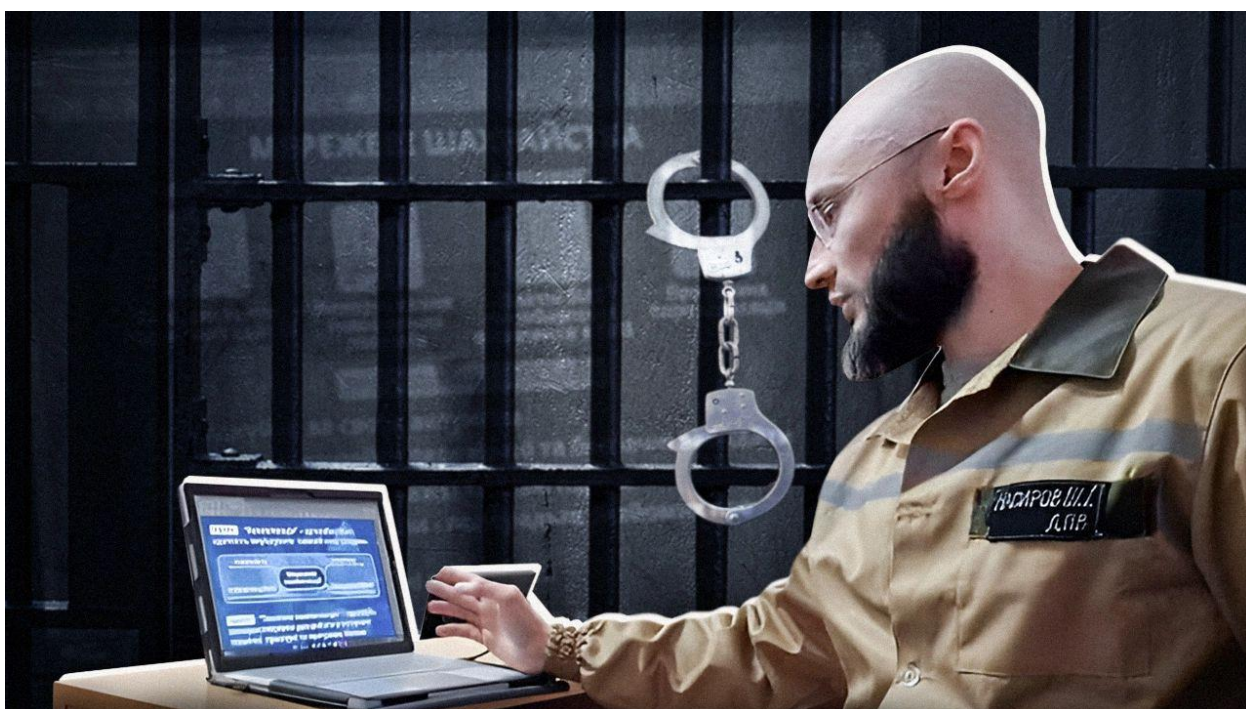

<https://www.kyivpost.com/uk/post/12199>

Довічно ув'язнені в Україні. Вчаться, працюють і готові захищати Україну

Поки Росія жене своїх ув'язнених на смерть, Україна намагається вивчити і залучити засуджених до відбудови України після перемоги.

[Марічка Паламарчук](#) | лютий 17, 2023, 10:46

На сьогодні в Україні найвищу міру кримінального покарання - довічне ув'язнення - відбуває 1576 людей, серед яких 23 жінки. З них 803 людей, які відсиділи більше ніж 20 років, були засуджені ще в період так званих «лихих» 90-х, коли кримінальні розборки були нормою життя.

Згідно з опитуваннями, 70% засуджених мають велике бажання стати на захист України та піти на фронт добровольцями. У парламенті пропонували врегулювати питання щодо проходження ув'язненими військової служби в умовах воєнного стану. Але законодавча ініціатива була відкликана. Верховна Рада України виступила проти залучення засуджених до участі у війні. Натомість держава максимально сприяє освітнім процесам і працевлаштуванню ув'язнених в пенітенціарних закладах, яких на сьогодні на території України налічується 86.

Яна Баранова, голова Громадської організації «Золотий вік», яка опікується долею довічно засуджених з 2009 року, розповіла Kyiv Post, що ці люди мріють бути корисними, мають велике бажання вчитися та працювати.

“Вони хочуть не тільки шити та займатися різьбленням по дереву, а й вивчати сучасні технології. Наш фонд разом з Міністерством Юстиції займається навчанням та працевлаштуванням ув’язнених. Найбільше запитів на навчання в ІТ-сфері, адже там можна працювати віддалено, а засуджені мають для цього багато вільного часу”, - говорить Баранова. Але є проблема - мала кількість комп’ютерів.

Довічно засуджені також офіційно працюють на будівельну компанію, в Мін’юсті та у виданні Саміт-книга, вони створюють сайти, займаються їх обслуговуванням та наповненням, записують аудіокнижки, займаються спортом, кіберспортом.

“Також ми створили сайт www.workprison.com, де роботодавці можуть переглянути вакансії, на які подаються засуджені. До речі, в багатьох країнах світу давно поширена практика працевлаштування засуджених і вони активно поповнюють бюджет, сплачуючи податки”, - додає Баранова.

Крім цього, засуджені також займаються і самоосвітою. Директор Публічної Бібліотеки імені Лесі Українки Ольга Романюк кожен тиждень проводить для них онлайн уроки української мови та літератури. “Вони настільки в захваті, що обіцяють прийти в гості в бібліотеку, коли вийдуть на волю”, - з посмішкою розповідає пані Ольга.

Заняття з комп'ютерної грамотності довічно ув'язнених Житомирські УВП № 8. Фото: ГО "Золотий вік"

На даний час у Великій Британії близько 400 приватних і державних установ забезпечують працевлаштування засуджених та звільнених за такими основними спеціальностями: будівельник, кухар, слюсар ремонтник авто, велосипедів, продавці роздрібних мереж продуктів, продаж автозапчастин та аксесуарів, туристичного обладнання, а також пошив одягу та іншого текстилю.

У світі є й інші підходи до працевлаштування засуджених. Наприклад, в Сполучених Штатах, Новій Зеландії створено державні концерни (Prison-based industry), які опікуються централізованим забезпеченням потреб самої пенітенціарної системи у сфері приготування їжі, прання, створення мережі тюремних магазинів і т.і.

Довічне позбавлення волі – це найвища міра кримінального покарання в Україні. Призначається лише у виняткових випадках, здебільшого за скоєння вбивств двох і більше осіб з особливою жорстокістю. Після скасування смертної кари в 1999 році українські суди щороку ухвалювали до 100 вироків у вигляді довічного позбавлення волі. З часом цей показник зменшився майже вдесятеро. В Україні є засуджені довічно, справи яких були сфабриковані або вирокі щодо яких були ухвалені без належних доказів. Ці люди позбавлені права навіть бути заслуханими повторно через багато років після винесення вироку.

Деякі довічники повністю стали на шлях виправлення і могли б на волі зробити багато корисного, але позбавлені суспільством такої можливості. Наприклад, Ігор Трубіцин, який відбуває покарання у Вінницькій установі виконання покарань № 1. В 1994 році, коли Ігорю було 34 роки, він був приватним підприємцем. Учасники одного із кримінальних угруповань почали йому погрожувати, вивезли до лісу та вимагали гроші, погрожуючи розправою над сім'єю. Ігор був змушений купити зброю для самозахисту. Під час чергового нападу бандитів він скористався зброєю та вбив нападників. І суд не визнав, що Ігор діяв в умовах необхідної самооборони, визнав це навмисним вбивством. В 1995 році він був засуджений до найвищої міри покарання - розстрілу, але в 2000 році його вирок був замінений на довічне ув'язнення.

Вже 28 років Ігор присвячує своє життя служінню Богу. За цей час він закінчив понад два десятки міжнародних біблійних шкіл. Багато років є головним редактором християнської міжконфесійної газети «Узник», яка друкується російською, українською та англійською мовами та розповсюджується у місцях позбавлення волі по всьому світові. З коштів від продажу газети Ігор допомагає нашим військовим на фронті з 2014 року.

Він також є активним учасником програм з ресоціалізації засуджених, наприклад творчого конкурсу «Арт Примирення», який проводиться з 2014 року за підтримки Міністерства юстиції серед осіб, довічно позбавлених волі. Неодноразово він ставав лауреатом та дипломантом конкурсу у номінації «Літературний жанр».

Всі ці 28 років ув'язнення Трубіцина підтримує дружина. За цей час він встиг стати дідом. Ігор створив дистанційно Центр ресоціалізації для засуджених в Житомирській області, через який має намір допомагати людям, якщо вийде на волю.

Сім разів Ігор звертався до українських президентів, але так і не був почутий. Цьому мав посприяти закон 4048/4049, який Рада прийняла в листопаді 2022 року. Але цим законом не передбачається диференційованого підходу до відбутих в'язнями строків покарання, тому він створив вкрай несправедливу ситуацію для довічників, які відбувають покарання вже 20 років і більше. Наразі це становить серйозну проблему.

Правозахисники та родини довічників планують проводити масштабні акції, вимагаючи внесення поправок до цього закону, щоб таким чином дати право на нормальне життя людям, які дійсно стали на шлях виправлення й хочуть працювати на благо України. Поки Росія жене своїх ув'язнених на смерть, Україна намагається вивчити і залучити засуджених до відбудови України після перемоги, адже роботи вистачить для всіх.

[Марічка Паламарчук](#)

Кореспондентка, яка висвітлює сферу культури для Kyiv Post.